

REFLEXIÓ SOBRE LA PRÀCTICA PROFESSIONAL. IMPORTÀNCIA DE LA SITUACIÓ DE LA TAULA DEL PROFESSOR DINS LA CLASSE

Mª José Fernández-Cordeiro Ferrándiz Rambla
Pedagoga i professora d' Educació Primària

RESUMEN

La autora, mediante una experiencia hecha con alumnos de 8 años, estudiantes del 2do curso de Educación Primaria de una escuela pública del distrito de Gracia de Barcelona, pretende dar a conocer que el profesor puede favorecer el aumento de la confianza i autonomía del alumno con el simple hecho de cambiar de lugar la mesa del profesor. Nos explica la metodología que ha seguido, así como las ventajas que comporta este cambio, tanto para el alumno como para el maestro, y nos anima a practicarlo.

ABSTRACT

The author, through an experience made with students of 8 years old, who are in the 2nd level of primary education in a state school district of Gracia in Barcelona, aims to show us that the teacher can increase their confidence and their autonomy relocating the teacher's desk. She explains the methodology and the advantages for the student and for the teacher associated with this process. She encourages us to practice it.

La situació de la taula del professor pot ajudar a que els alumnes siguin més autònoms i guanyin en auto-confiança. Com aconseguir-ho?

L'espai curricular, afavoreix l'autonomia dels educands?

Sovint el docent canvia de taula els seus alumnes, o la distribució dels pupitres amb la finalitat de què treballin en silenci, no molestin els seus companys, escoltin dins d'un grup, aprenguin a col·laborar... però rarament canviem o pensem en la taula del professor, que sempre està mirant, observant, controlant com si d'un guàrdia urbà es tractés. És així com podem ajudar-los a créixer? O és que ens trobem millor perquè d'aquesta forma els vigilem i ells es senten coaccionats i no es mouen?

La meua experiència és la de tenir un paper d'observador des de l'espontaneïtat i naturalitat (que no des de la vigilància i control), per poder orientar, guiar-lo, i al mateix temps donar-li la confiança de què és capaç de treballar sense que hi hagi un control visual.

Amb el simple fet de traslladar la taula del professor a un lloc on els alumnes no puguin controlar, el rol del professor passa a un segon pla, donant més importància a l'alumne, i com aquest viu la seva relació amb les tasques que se li encomanen.

Com se'm va ocórrer canviar la taula del professor de lloc? Per què no vaig deixar les taules com les havia trobat?

Durant la meua experiència professional com a mestra de primària he anat passant per diversos nivells d'ensenyament: des del primer curs fins a l'antic vuitè, i en tots ells m'he anat trobant amb un mateix factor comú: Els alumnes treballen perquè els controls i observes, però molt poques vegades perquè ho trobin necessari. Això els porta a invertir molt temps en veure quan et descuides per fer el que ells volen, i no el que deuen. A partir d'aquesta observació vaig començar a pensar com fer perquè això canviés

i fer-los veure que el que era important no era el professor si no ells, els discents, la seva autonomia i confiança que són, al cap i a la fi, el que es portaran amb ells mateixos i els donaran les bases per poder aconseguir tot el que es proposin al llarg de la seva vida.

Si tenim en compte que vivim en una societat que va canviant cada vegada més ràpid, i que hem d'anar adaptant-nos a ella per sentir-nos inclosos, integrats, i en conseqüència feliços, considero fonamental que no perdem de vista el nostre objectiu: Fer que els nostres alumnes es vagin formant com a persones capaces de valer-se per si mateixes (autònomes) i segures (auto-confiança). Només així podran pensar i prendre decisions sense deixar-se portar pel que els altres els diguin.

Com va dir Jaume Cela, "*desde la escuela no transformaremos la sociedad, pero tal vez colaboremos en el diseño de modelos de persona. No podemos educar sin transformar, como no podemos educar sin implicar todo lo que somos*" (Cela, 1999).

Però, llavors em van sorgir els dubtes: des de quin moment, des de quin curs poden començar a sentir la necessitat de treballar sols?

Portava diversos anys treballant amb nens de Cicle Inicial (6-8 anys) i, aquell curs tenia els alumnes de 2n, uns nens moguts, motivats per aprendre, però bastant dependents. Els coneixia bé, i ells a mi perquè havíem compartit l'any anterior. Durant el primer trimestre del curs vam estar recordant els hàbits d'estudi, les normes de la classe, i repassant el que havíem après en 1r. Durant el segon trimestre va ser quan em vaig decidir a fer "el canvi" perquè la majoria d'ells ja tenia els 8 anys, i per les seves característiques psicològiques vaig pensar que seria un bon moment ja que és en aquesta edat en la qual:

• Cerca amb la seva conducta l'aprovació dels adults.

pràctica psicoeducativa

- Té responsabilitats a casa: es pot preparar la motxilla de l'escola (supervisat per l'adult), es dutxa i vesteix sol, etc..
- Comença a pensar abans d'actuar, i és capaç de preveure les conseqüències del seu comportament.
- Anticipa com hauria d'actuar en situacions problemàtiques o de conflicte.
- Reprodueix tot el que veu.
- Abans de qualsevol conflicte, sap que ha actuat malament.
- Dóna respostes coherents a situacions imaginàries.
- Acompanya amb gestos expressius tot el que diu.

Tot això em portava a pensar que podia:

1. Donar més importància de la que fins ara havien rebut els alumnes perquè ja eren més grans, estaven creixent, i cada vegada els caldria menys la "senyoreta" Mª José.
2. Animar-los a ser independents.
3. Incitar-los a provar noves experiències.
4. Informar-los sobre els canvis previstos.

Com vaig fer aquesta petita però gran transformació a l'aula? Metodologia.

Una vegada que estava convençuda del perquè havia de fer aquest moviment de taula del professor i en quin moment, tot va ser senzill.

- **1r.** Vaig parlar amb els alumnes anunciant que després de Nadal la meua taula estaria al final de la classe perquè veia que podien treballar sols: "*Ja sabeu llegir i escriure sense el meu ajut*", "*podeu fer els exercicis sense que us expliqui què volen dir*", "*cada dia sou més grans*" ...
- **2n.** Arribat el moment, i canviada la taula del professor, els vaig recordar el que els vaig anunciar abans de les festes de Nadal. Ells van assentir amb el cap però es van quedar sorpresos, i potser una mica angoixats, perquè no estaven acostumats a aquest "moviment".
- **3r.** Els vaig calmar amb oracions com "*Vosaltres no em veieu però la Mª José segueix aquí, a la classe, sóc com l'aire al qual no veieu però hi és*". "*Al principi us costarà treballar sense veure'm, però a poc a poc ho aconseguireu, ja ho veureu. Confieu en mi*" .
- **4t.** Quan he d'explicar algun tema, o concepte ho faig mirant als alumnes perquè "*el control visual ajuda a mantenir l'atenció dels estudiants i evita que mirin al buit*" (Capote, 2004)
- **5è.** Durant els primers dies es van girar per confirmar que la Mª José hi seguia, i jo els vaig respondre amb un

somriure per tranquil·litzar-los.

Van seguir treballant més serens. És al cap de diverses setmanes quan aquesta situació ja no els va cridar l'atenció i es van trobant a gust amb ella.

No obstant això, els que es sorprenen de la nova distribució són els altres professionals, i és llavors quan reps la pregunta ...:

- Per què estàs darrera dels alumnes?
- Treballen bé?
- Com saps que estan fent el que han de fer?

Els avantatges són molts importants.

• Per a l'alumne:

El primer i més important és que els discents aconsegueixen ser més autònoms, ja no necessiten controlar el professor per veure si els mira o no, sinó que treballen perquè és el que senten. Es fan més responsables, més segurs en veure que són capaços d'aconseguir resoldre petits problemes ells sols sense l'ajut constant de l'altre.

Aprenen un mètode de treball en què la capacitat d'esforç es veu incrementada en no poder anar immediatament a qui tenen a la vista. Desapareix el "*No ho entenc*" abans de llegir l'exercici.

• Per al professor:

Sentir la satisfacció de què poc a poc va aconseguint fer persones i no robots que obeeixen sense pensar.

Pot fer tutories individualitzades, i ajudar a aquells a qui els costa més seguir el ritme de la classe.

Està més relaxat i amb menys estrès, el que li permet poder compartir aquesta sensació de benestar amb els seus alumnes, i transmetre'ls aquesta serenitat. Sense aquesta atmosfera de tranquil·litat, confiança i empatia entre el docent-discent el procés d'aprenentatge no tindria èxit. Com diu Apolline Torregrosa, "*los arquitectos, ingenieros y constructores hacen la escuela física; pero son los maestros o profesoras quienes hacen, construyen la escuela de las experiencias, vivencias, relaciones sociales y dinámicas*" (Torregrosa, 2008).

Espero que, amb aquesta exposició i reflexió, qualsevol pregunta hagi estat contestada i que altres professors s'atreveixin a experimentar-la.

Referències Bibliogràfiques:

- CELA, J. (1999) *Con letra pequeña. Reflexiones de un maestro*. Ed. Celeste. Madrid.
- CAPOTE, L. (2004) *El docente y la comunicación en el aula*. www.monografias.com
- TORREGROSA, A. (2008) *El espacio educativo desde el mundo imaginal*. Association Culturelle Sousencre.

Correspondència amb l'autora: mfern336@gmail.com